

AZ EURÓPAI UNIÓS FORRÁSOKBÓL FINANSZÍROZOTT HITEL- ÉS TŐKEPROGRAMOK MENEDZSMENTJÉT ÉRINTŐ FŐBB VÁLTOZÁSOK A 2021–2027-ES KÖLTSÉGVETÉSI IDŐSZAKBAN

*Bató Márk*¹

ABSZTRAKT

Az Európai Unió kohéziós politikai forrásaiból származó támogatások megközelítőleg tíz százalékát használták fel pénzügyi eszközök formájában a 2014–20-as uniós költségvetési időszakban. A pénzügyi eszközök megnevezés Magyarország esetében hitel- és tőkejuttatás formájában nyújtott támogatást jelent. A 2021–27-es programokat még nem véglegesítették, de várhatóan ismét jelentős összegek felhasználására nyílik majd lehetőség pénzügyi eszköz formájában. Emiatt is lényeges áttekinteni azokat a változásokat, amelyek az uniós kohéziós politikai források felhasználási feltételeit érintik, a következő időszak fejlesztési politikájának végrehajtását meghatározzák a hitel- és tőkeprogramok terén. Mind az uniós, mind pedig a hazai induló szabályozási keretrendszer kialakítása lezárult, így az már megismerhető, és a további tervezés során kiindulópontként felhasználható. A tanulmányban áttekintjük a vonatkozó szabályozási keret főbb elemeit és azok várható gyakorlati következményeit.

JEL-kódok: G28, F63

Kulcsszavak: pénzügyi eszköz, Európai Unió, kohéziós politika, támogatott hitel

1. ALAPFOGALMAK AZ EURÓPAI UNIÓ KOHÉZIÓS POLITIKÁJÁBAN

A pénzügyi eszközök tárgyalásának megkezdése előtt célszerű áttekinteni a kohéziós politikában használt alapvető fogalmakat. Az európai uniós kohéziós politika irányítása úgynevezett megosztott irányítás formájában történik: az Európai Bizottság az érintett tagállamokkal együttműködésben felelős a program végrehajtásáért. A fejlesztések finanszírozása átfogó szakterületi programok alapján történik, ezek az operatív programok. Az operatív programok jellemzően

¹ *Bató Márk* PhD, Miniszterelnökség, Európai Strukturális és Beruházási Alapok Nemzeti Koordinációs Szervezete. E-mail: mark.bato@me.gov.hu.

tagállamonként és szakterületenként készülnek el, példaként említhető Magyarország Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programja (GINOP). Az operatív programok elkészítésével a programok irányítói gondoskodnak arról, hogy a finanszírozott projektek szervesen összekapcsolódva és egymást erősítve támogassák a tagállamnak és régióinak az uniós felzárkózását.

Az egyes operatív programok végrehajtásáért az irányító hatóságok felelnek. Pénzügyi eszközök esetében az irányító hatóságok hitel és garancia típusú támogatási formákat akár önmaguk is végrehajthatnak. Tőkeprogramok esetében ez nem lehetséges a tulajdonossá válás miatt, itt pénzügyi eszközt végrehajtó szervezetek bevonása szükséges. Gyakori eset az, hogy a vissza nem térítendő támogatások terén tapasztalatokat szerzett irányító hatóság a pénzügyi eszközök terén széleskörű tapasztalatokkal bíró szervezetet von be az összes pénzügyi eszköz végrehajtásához. Az erre kiválasztott szervek jellemzően nemzeti fejlesztési bankok, amelyek mind fejlesztési, mind finanszírozási ismeretekkel rendelkeznek. A kiválasztott végrehajtó szervezet további pénzügyi közvetítőket vonhat be a pénzügyi eszköz végrehajtásába, amelyek a források tényleges kihelyezését intézik a végső kedvezményezett projektgazdákhöz. Esetükben a fejlesztéspolitikai kapacitások nem szükségesek, ezek a közvetítők már kész pénzügyi termékeket forgalmaznak a kijelölt célcsoport számára.

Az egyes operatív programok prioritási tengelyekből épülnek fel, amelyek alterületekre bontják tovább az egyes beavatkozási szakterületeket. A korábban példaként citált GINOP esetében prioritási tengelyként jelenik meg egyebek mellett a kis- és középvállalkozások fejlesztése vagy a kutatás-fejlesztés támogatása. Az egyes prioritási tengelyeken elért előrehaladás mérhetősége érdekében egyedi célok kijelölésére is sor kerül.

2. PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA A KOHÉZIÓS POLITIKÁBAN

Bevezetésként és kiindulópontként megállapítható, hogy a pénzügyi eszközök használatára a kohéziós politikában alkalmazott, klasszikus vissza nem térítendő támogatások mellett három ok miatt került sor. A jövedelmet termelő beruházások támogatása esetén az elemzések azt mutatták, hogy hatékonyabb működésre ösztönözhet a visszatérítendő formában nyújtott támogatás. Ekkor a projektgazdák nem egyszeri bevételként kezelik a támogatást, hanem befektetésként. A visszatérítési kötelezettség erősíti érdekeltységüket a hatékony felhasználásban. További érv a pénzügyi eszközök alkalmazása mellett a visszafizetett források újbóli felhasználhatósága. A visszafizetésen túl még tovább bővítheti a rendelkezésre álló forrásokat az úgynevezett tőkeáttételi hatás. Ebben az esetben tőkeáttételi

hatáson értjük azt az addicionális befektetést, amelyet magánbefektetők eszközölnék amiatt, mert az uniós befektetés révén olyan szintre csökken a kockázat, amelyet már vállalni tudnak és akarnak.

A támogatási logika számos tekintetben eltér a vissza nem térítendő támogatások esetében alkalmazott megközelítéstől. A kedvezményezett pénzügyi eszközök esetén a támogatást nyújtó pénzügyi intézet, amely a támogatás eredményeképpen olyan gazdasági szereplőket is fog tudni finanszírozni, amelyeket a támogatás nélkül nem lett volna képes a túlzott kockázatvállalás miatt. A közvetítőként fellépő pénzügyi intézetek munkájuk ellentételezéseként menedzsmentdíjat kapnak. Magyarország a 2007–13-as uniós költségvetési időszakban mintegy 250 milliárd Ft-ot használt fel pénzügyi eszköz formájában. A 2014–20-as uniós költségvetési időszakban ez az összeg 700 milliárd Ft-ra emelkedett.

Fontos szempont a pénzügyi eszközök formájában nyújtott támogatások tervezése során, hogy el kell kerülni a pénzpiacra működő, meglévő finanszírozási formák kiszorítását, a támogatásnak olyan új projekteket kell finanszíroznia, amelyek egyébként nem jutnának forráshoz. A pénzügyi eszközök tervezésének emiatt alaplépése kell, hogy legyen egy úgynevezett ex ante elemzés elkészítése, amelynek elsődleges feladata a piaci finanszírozási rések beazonosítása és a termék paramétereinek ehhez illeszkedő beállítása.

Szabály szerint az ex ante elemzésnek tartalmaznia kell legalább a következő elemeket:

- 1) A rendelkezésre bocsátott forrást, ideértve a tőkeáttételi hatás eredményeképpen generált magánberuházások becsült/tervezett összegét. A kettő együtt fogja adni a becsült/tervezett teljes támogatási keretet.
- 2) A keret mellett szükséges meghatározni a támogatási/finanszírozási formát, a tényleges termékleírást. Ezen belül szükséges kitérni a társbefektetők felé nyújtott megkülönböztetett elbánás esetleges eszköztárára, amelynek alkalmazása azért válhat szükségessé, hogy érdekeltté tegye őket a hozzájárulás biztosításában.

A keret és a termék mellett szükséges itt beazonosítani a tervezett célcsoportot, valamint a pénzügyi eszköznek a kohéziós politikai célokhoz és mérőszámokhoz történő várható hozzájárulását.

3. VÁLTOZÁSOK A 2021–27-ES PROGRAMOZÁSI IDŐSZAKBAN

3.1. Kombinált támogatás

Kiemelten fontos eleme a pénzügyi eszközök szabályrendszerének a 2021–27-es programidőszakban a vissza nem térítendő támogatásokkal való kombináció lehetősége. Maga a lehetőség már 2014–20-ban is adott volt, és Magyarországon alkalmazták is a kombinált támogatási lehetőséget, azonban a rendkívül komplikált végrehajtási lehetőség miatt az érintettek egy csoportja sem élte meg sikerként az egyébként ígéretes finanszírozási eszközt.

A 2014–20-as és a 2021–27-es kombinált támogatási forma végrehajtási szabályai között azonban alapvető különbségek vannak. 2014–20-ban az unió nem adott lehetőséget arra, hogy egységes szabályrendszer alapján kerüljön végrehajtásra ez az eszköz: a pénzügyieszköz-rész esetében a pénzügyieszköz-szabályokat kellett követni, a vissza nem térítendő rész esetében viszont a vissza nem térítendő támogatásokra vonatkozó szabályok voltak az irányadók. Ez jelentős mértékben megnehezítette minden érintett dolgát, és folyamatos – gyakorlatilag ügyletszintű – egyeztetést igényelt a pénzügyi eszközöket kezelő pénzügyintézetek és a vissza nem térítendő támogatásokat kezelő irányító hatóságok között.

Példaként említhető a beruházás megkezdésének szabályozása, amely a hazai végrehajtás során is számos félreértést eredményezett. A pénzügyi eszközök esetében az a szabályozás érvényesült, hogy a finanszírozási döntés meghozatalakor még nem lehet befejezett a beruházás. Ezzel szemben vissza nem térítendő támogatás esetén a határidő a támogatási kérelem beadása, ebben az időpontban nem lehet még befejezett a támogatás. A kombinált támogatásnál, amelynek egyik fő célja a célcsoport áterelése a visszatérítendő finanszírozási formák irányába, jelentős problémákkal járt ez a szabályozás. A célcsoport tagjai döntő részben vissza nem térítendő támogatásokat vettek igénybe korábban, így az ott jól megismert végrehajtási rend alapján tervezték projektjeiket abban a tudatban, hogy adott esetben azokat a támogatási igény leadása után akár be is fejezhetik. A döntéshozatal azonban a kombinált támogatások esetében – főleg a kezdetekben – jelentősen elhúzódott a végrehajtó szervek közötti információáramlás időigénye miatt. Emiatt sok esetben szenvedett késedelmet a projektek végrehajtása, illetve felmerült annak a kockázata, hogy a döntést megelőző projektzárás miatt a projektgazdák végül nem tudják igénybe venni a pénzügyi eszközt is tartalmazó, kombinált támogatást.

Sokat javíthat a feltételrendszeren az a végrehajtásban érintettek részéről régről felmerült, és most már el is fogadott javaslat, hogy amennyiben a pénzügyi eszközhöz kiegészítő vissza nem térítendő támogatás is kapcsolódik, úgy egyszerűsí-

tésként legyen lehetőség a teljes kombinált támogatást a pénzügyi eszköz szabályrendszere alapján nyújtani. A visszaélések elkerülése miatt erre csak akkor van lehetőség, ha a vissza nem térítendő támogatás összege nem magasabb a pénzügyi eszköz összegénél. Szintén teljesülnie kell annak a feltételnek, hogy mindkét támogatási formát a pénzügyi eszközt végrehajtó szervezet nyújtja. Várakozásaink szerint ez a végrehajtási lehetőség ígéretes jövő előtt áll. Amennyiben megfelelő és kielélt végrehajtási gyakorlat is társul az új szabályrendszer mellé, úgy alkalmas lehet a támogatottak igényéhez illeszkedő, hatékony működésre.

3.2. A pénzügyi közvetítők kiválasztása

A fent bemutatott, egyműveletes kombinált támogatási forma mellett további kiemelt jelentőséggel bíróját a pénzügyi eszközt végrehajtó szervezetek kiválasztására irányuló szabályozás megreformálása. A 2014–20-as időszakban a hazai gyakorlatban is érzékelhetően jelen voltak a szabályozási problémák ezen a területen; egyebek mellett ez is vezetett ahhoz, hogy a programok ténylegesen csak jelentős, mintegy kétéves késéssel indulhattak. A 2014–20-as időszakban menet közben módosították azt a szabályozást, amely egyértelművé tette, hogy a nemzeti fejlesztési bankok közvetlenül is kiválaszthatóak az így finanszírozott pénzügyeszköz-programok végrehajtására, nem szükséges, hogy az irányító hatóság közbeszerzési pályázatot írjon ki. A közvetítői hálózat kiválasztására vonatkozóan nem került be speciális szabály, így itt az általános közbeszerzési szabályok maradtak az irányadók.

A 2021–27-es időszakra gyakorlatilag változatlan formában fennmaradt a korábbi szabályozás. Ennek megfelelően a nemzeti fejlesztési bankok kiválasztása alapesetben történhet közvetlen kiválasztással, a közvetítői hálózat kiválasztására viszont nem vonatkozik speciális szabály. Ez nem azt jelenti, hogy a közbeszerzés a kötelező kiválasztási eljárás, hanem azt, hogy az általános közbeszerzési szabályok alapján kell döntenie arról, milyen eljárást alkalmazzanak.

3.3. Menedzsmentköltségek és -díjak

Jelentős módosulás történt viszont a menedzsmentdíjak számítására vonatkozó előírások terén. A 2014–20-as időszakban rendkívül részletesen szabályozott korlátozások szabtak keretet a menedzsmentdíjak mértékének. Ez összhangban is volt azzal a szándékkal, hogy a menedzsmentdíjak mértékének szabályozása ösztönözze a pénzügyi közvetítők teljesítményét. A részletes szabályozás ugyanakkor nagymértékben bonyolította a menedzsmentdíjak mennyiségének meghatározását és tervezhetőségét, emiatt magas adminisztratív terhet rótt

az érintettek. A tapasztalatok alapján az új időszak szabályozása már nagyobb mértékben bízta az érintett szereplőkre a menedzsmentdíj mértékének meghatározását. Alapelvárásként továbbra is megjelenik a teljesítményalapú díjazás alkalmazásának szükségessége, de konkrét, számszerű korlátozások már nem kísérik ezt. A korábbi éves szintre lebontott alap- és teljesítménydíjazási korlátok megszűntek, csak a teljes pénzügyi eszközre vonatkozó, átfogó korlátozás maradt fenn: ezt hitel- és garanciaprogramok esetében a pénzügyi eszközökből a projektgazdák számára kifizetett összeg 7 százalékában határozták meg.

3.4. Helyszíni ellenőrzés

Szabályozási újítást vezettek be a fejlesztési programok irányítási ellenőrzésének végrehajtása terén is. A korábbi programok végrehajtása során több esetben félreértésre adott okot, hogy mire terjed ki az irányító hatóságok irányítási ellenőrzési feladata. A szabályozás a 2021–27-es programok esetében egyértelműsíti, hogy pénzügyi eszközök esetében nem szükséges helyszíni ellenőrzést végezniük a végső kedvezményezetteknel, elégséges, ha a pénzügyi közvetítőknél tartanak helyszíni ellenőrzést.

3.5. Uniós finanszírozás

Egyedi megoldást alkalmaznak a pénzügyi eszközök uniós finanszírozása terén is. A hagyományosan alkalmazott utófinanszírozástól való eltérés oka, hogy a pénzügyi közvetítőkön keresztül történő finanszírozás miatt szükséges azok likviditásának biztosítása, így a pénzügyieszköz-célra dedikált források egy meghatározott része előzetesen lehívható az Európai Uniótól. A 2014–20-as programok esetében ez úgynevezett szakaszos lehívással valósult meg. Ennek keretében a programok kialakítását és a finanszírozási szerződéseknek a pénzügyi közvetítőkkal történő megkötését követően lehetőség volt a keretek 25 százalékának előzetes lehívására. Ez biztosított likviditást a pénzügyi közvetítőknél a programok elindításához. Ha ezeknek a forrásoknak a 60 százalékát kihelyezték, akkor újabb 25 százalék lehívása vált lehetségessé a folyamatos likviditás biztosítása céljából.

Korábban rendelkezésre álltak a tapasztalatok a teljes keretösszeg előzetes kifizetőségéről is, ezek azonban nem voltak kedvezőek. A korábbi gyakorlatban előfordult, hogy a keretösszegeket előzetesen kifizették, majd azok érdemi fejlesztési célú felhasználás nélkül parkoltak a pénzügyi közvetítőknél. Ez a megoldás rövid távon megfelelő volt a tagállamnak, mivel a forrást kifizették számára az uniós költségvetésből, így az segítette teljesíteni a szigorú kifizetési célszámokat.

A kifizetési célszámoknak az európai uniós kohéziós politika rendszerében betöltött, sajátos szerepének megértéséhez ismerni szükséges a kifizetések kapcsolódó rendszerét. Az uniós költségvetés tervezhető és ütemezett végrehajtása érdekében vezették be a kötelezettségvállalások automatikus visszavonását előíró szabályt. A hétéves költségvetési ciklusok éves lebontásban tartalmazzák a tagállamok rendelkezésére álló, kohéziós politikai európai uniós forrásokat. Az egyes évekhez tartozó források kifizetésére az egyes éveket követően még három év áll rendelkezésre („n + 3” szabály); amennyiben a kifizetés nem történik meg ez alatt az időszak alatt, úgy a tagállam elveszíti ezeket a forrásokat, az uniós kötelezettségvállalást visszavonják.

A kötelezettségvállalások automatikus visszavonására vonatkozó szabály a tagállamokat érdekeltté tette a források mielőbbi lehívásában. Erre a pénzügyi eszközök alkalmazása kitűnő lehetőséget adott, mivel itt lehetséges volt akár előzetes fizetés is, ez gyors költést tett lehetővé. A vissza nem térítendő támogatások rendszere jellemzően utólagos, a projektek végrehajtását követő igénylést tesz csak lehetővé, ami jelentősen ki tudja tolni az uniós források lehívási dátumát.

Amit kezdetben nyertek ezzel a tagállamok, azt viszont könnyen el is bukhatták a későbbiekben, mivel a programok lezárásához már szükség volt a pénzügyi eszközök kihelyezésének bemutatására is. Számos esetben csak ekkor derült ki, hogy a források a közvetítőknél parkolnak, érdemi kihelyezés nem indult el. Ennek a tapasztalatnak a hatására vezették be a korábban bemutatott, szakaszos kifizetési gyakorlatot, amely a teljes keretösszeget 25 százalékos részekben fizette ki a pénzügyi közvetítőnek, illeszkedve a projektgazdák felé teljesített kihelyezések dinamikájához.

A 2014–20-as programozási időszak tapasztalatai alapján ez a kifizetési rendszer további reformra szorult. Végrehajtási probléma azokban az esetekben merült fel, amikor több közvetítő párhuzamos finanszírozását kellett megoldani. Ekkor előfordult olyan eset, hogy egyes jobban teljesítő közvetítők már megközelítették az első szakasz kifizetésének a határát (25 százalék), viszont más – gyengébben teljesítő – közvetítők miatt a tagállam nem tudott újabb uniós forrást lehívni, mert az átlag még nem érte el az ehhez szükséges limitet. A rendszer így a jobban teljesítő közvetítőket büntette, mivel nem tudott addig likviditást biztosítani számukra, ameddig a többi közvetítő teljesítménye fel nem zárkózott.

A végrehajtott reform ezt a problémát hivatott kezelni olyan módon, hogy továbbra is biztosítja az előzetes lehívások lehetőségét, ennek limitje 30 százalékra emelkedik. Ezt követően viszont nem szükséges egy kihelyezési szint elérése az újabb lehíváshoz, hanem ettől kezdve a kihelyezéseket utófinanszírozásként le tudják hívni a tagállamok, a 30 százalékos első szakasz pedig egyfajta előlegként működik, amellyel elegendő a programidőszak végéig elszámolni, azoknak a projektgazdákhoz történő kihelyezését elvégezni. A módosított rezsim ezen a módon

egyszerre tudja garantálni a likviditást a közvetítők számára a 30 százalékos előleg révén, ugyanakkor nem teszi lehetővé a források indokolatlan parkolását sem a közvetítő intézetek számláin.

A sajátos uniós (elő)finanszírozási módszer egyéb kiegészítő szabályozás bevezetését is maga után vonta, ide tartozik az **aktív pénzeszköz-gazdálkodásra vonatkozó előírás**. Az előzetes kifizetés miatt a források egy bizonyos ideig pénzintézetek számláin fognak állni, mielőtt továbbadnák azokat a célcsoportnak. A pénzgazdálkodási gyakorlat – és nevesítve az európai uniós költségvetésre vonatkozó, hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elve – alapján ezeket a forrásokat a felhasználásig kezelni kell, és az uniós szabályozás alapján az ennek során keletkező jövedelemmel el kell számolni. Az itt létrejövő kamat- és egyéb bevételeket az eredeti források céljaival összhangban kell felhasználni, azokkal teljes mértékben megegyezően kezelendők.

3.6. A központi európai uniós pénzügyi eszközök szerepe

A végrehajtást érintő reformok mellett koncepcionális váltás is megfigyelhető az Európai Unió kohéziós politikai forrásaiból finanszírozott pénzügyi eszközök alkalmazásában. A források felhasználása során a 2014–20-as programidőszakban az Európai Bizottság részéről abban az irányban volt érzékelhető nyomás, hogy a tagállamok minél nagyobb mértékben alkalmazzák a pénzügyi eszközöket a tradicionális vissza nem térítendő támogatási forma helyett. 2021–27-ben a bizottsági szándék módosult, a mennyiségi növelés helyett a központi eszközök megerősítése élvez prioritást.

Az InvestEU program tartalmazza az Európai Unió közvetlenül végrehajtott pénzügyi eszközeit, ezek irányítása – a kohéziós politikai programoktól eltérően – nem a tagállamokkal közösen történik. A programok célja jelentős részben egybevág a kohéziós politikai eszközök esetében is alkalmazott fejlesztési célokkal (kkv-támogatás, innovációs támogatás, energetika, infrastruktúra-fejlesztés), azonban itt nagy volumenű uniós szintű programokat indítanak. A Bizottság fő érve ezeknek az eszközöknek a használata mellett, hogy a nagy méret miatt a költségek aránya alacsonyabb lehet, így ezek a programok hatékonyabban működtethetők a kizárólag tagállami keretből fenntartott, egyedi programoknál. A 2021–27-es időszakban először ezeknek a központi forrásoknak az elosztásában az Európai Beruházási Bank mellett a nemzeti fejlesztési bankok is részt vállalhatnak, ez a várakozások szerint jelentősen hozzájárulhat az InvestEU-források szerepének erősödéséhez. A végrehajtásban közreműködést tervező bankok és egyéb közvetítők így most már az Európai Beruházási Bank mellett a nemzeti

fejlesztési bankokon keresztül is be tudnak kapcsolódni az érintett programok finanszírozásába.

A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy amennyiben fejlesztési céljaikat le tudják fedni az InvestEU-programokkal, akkor külön program létrehozása helyett inkább a működő programokhoz járuljanak hozzá. Az egyes tagállamokhoz rendelt kohéziós politikai források természetesen ebben az esetben is kizárólag az adott tagállamban használhatók fel. A saját programok létrehozása továbbra is lehetséges, ebben az esetben az uniós központi és a tagállami keretből finanszírozott, egyedi programok párhuzamos működésére kell felkészülniük a projektgazdáknak és a pénzügyi közvetítőknek is.

4. FINANSZÍROZÁSI MEGÁLLAPODÁS

A pénzügyi közvetítők számára az európai uniós forrásokból finanszírozott pénzügyi eszközök végrehajtása során talán a legfontosabb viszonyítási pont a finanszírozási megállapodás. A finanszírozási megállapodás a holdingalapot kezelő szervezet és a pénzügyi közvetítő között jön létre, ez tartalmazza a közvetítői munka keretszabályait.

A finanszírozási megállapodásnak kötelezően tartalmaznia kell a pénzügyi termékek leírását, a célcsoportot és az esetleges kombinációt vissza nem térítendő támogatásokkal. Tartalmaznia kell továbbá egy üzleti tervet a végrehajtásra vonatkozóan, amely magában foglalja a tervezett tőkeáttételi hatást is. A pénzügyi eszköz végrehajtásától várt eredmények szintén előírt elemei a megállapodásnak. Itt eredmények alatt azokat a mutatószámokban bekövetkezett változásokat értjük, amelyek a prioritás egyedi céljaihoz való hozzájárulást tükrözik. A finanszírozási megállapodáshoz tartoznak a még monitoringra és adatszolgáltatásra vonatkozó előírások is. Az adatszolgáltatás kiterjed a pénzügyi eszközökből elszámolhatóan kihelyezett összegekre, a menedzsmentköltségekre és -díjakra elszámolhatóan felhasznált kiadásokra, a pénzügyi eszköz keretösszegére – elhatárolva a kiegészítő magán- és állami hozzájárulásokat (tőkeáttételi hatás) a pénzügyi eszközben keletkező kamatokra és egyéb bevételekre, továbbá a visszaáramló forrásokra. Az audittevékenységhez kapcsolódóan a finanszírozási megállapodásba kell foglalni a szükséges dokumentálási követelményeket. Az európai uniós strukturális alapok esetében ötéves iratmegőrzési kötelezettség áll fenn.

Szabályozni szükséges továbbá a finanszírozási megállapodásban a pénzügyi eszköz részére történő forrásjuttatás pontos módját, a forrásigény előzetes jelzésének szükségességét a pénzügyi közvetítő részéről. Ki kell térni az aktív pénzeszközkezelés részletes szabályozására. A menedzsmentköltségek és -díjak számításának módja is fontos eleme a megállapodásnak. Szintén itt szabályozandó terület

a visszaáramló források kezelése, és ehhez kapcsolódva a pénzügyi eszköz megszüntetésének kérdése („exit”) is. A források esetleges visszavonására is ki kell térni a megállapodásban. Szabályozandó végül, hogy teljesülnie kell a végső kedvezményezettek számára előírt kommunikációs kötelezettségeknek.

A finanszírozási megállapodás tartalmára vonatkozó előírások megléte nem jelent újdonságot a korábbi végrehajtási rendszerhez képest, de tartalmukat tekintve természetesen összhangba hozták azokat a változó végrehajtási szabályokkal.

5. ÖSSZEGZÉS

Összegezve tehát az alábbi főbb területeken kell változásra felkészülniük azoknak a pénzügyi közvetítőknek, amelyek szerepet kívánnak vállalni a 2021–27 európai uniós kohéziós politikai pénzügyi eszközök végrehajtásában:

- A korábrinál egyszerűbb, úgynevezett egyműveletes kombinált támogatási forma (hitel + vissza nem térítendő támogatás) alkalmazhatósága.
- A pénzügyi közvetítő nyújthatja a jövőben a vissza nem térítendő támogatást is, így várhatóan jelentősen enyhül az irányító hatósággal szemben fennálló, részletekbe menő, folyamatos egyeztetési kényszer adminisztratív terhe.
- A menedzsmentköltségek és -díjak számítási módszere jelentősen egyszerűsödik, ez várhatóan a pénzügyi közvetítők szintjén is jobb átláthatóságot és tervezhetőséget eredményez.
- A finanszírozott projektgazdáknál tartott helyszíni ellenőrzés nem előírás többé az irányító hatóság számára, így ezt a feladatot önállóan gyakorolhatja a pénzügyi közvetítő.
- A forráslehívás módszerének a piaci igényekhez igazítása is megtörtént, így a közvetítők likviditást biztosító előfinanszírozást kapnak, ezt követően utólagosan tudják megfinanszíroztatni a kihelyezéseiket, az előleggel pedig elég a programidőszak végéig elszámolniuk.

További fontos körülmény még a központi uniós pénzügyi eszközök várható megerősödése és elterjedése (az Európai Bizottság szándéka alapján).

A Magyarországon elindítani tervezett pénzügyi eszközökről az operatív programok elfogadását követően tudunk majd pontosabb leírást adni, ezek kialakítása és a Bizottsággal való egyeztetése jelenleg folyamatban van. A végrehajtási szabályokat azonban ezek tartalma már nem befolyásolja, azokat elfogadták, így a potenciális pénzügyi közvetítők felkészülésük során ezeket már adottságként kezelhetik a konkrét pénzügyi eszközök pontos tartalmának megismerését megelőzően is.

HIVATKOZÁSOK

- Regulation (EU) 2021/1060 of the European Parliament and of the Council laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund Plus, the Cohesion Fund, the Just Transition Fund and the European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund and financial rules for those and for the Asylum, Migration and Integration Fund, the Internal Security Fund and the Instrument for Financial Support for Border Management and Visa Policy. *24 June 2021.*
- Commission Delegated Regulation (EU) No 480/2014 supplementing Regulation (EU) No 1303/2013 of the European Parliament and of the Council laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund, the European Agricultural Fund for Rural Development and the European Maritime and Fisheries Fund and laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund and the European Maritime and Fisheries Fund. *3 March 2014.*
- Regulation (EU) No 1303/2013 of the European Parliament and of the Council laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund, the European Agricultural Fund for Rural Development and the European Maritime and Fisheries Fund and laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund and the European Maritime and Fisheries Fund and repealing Council Regulation (EC) No 1083/2006. *17 December 2013.*